

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

پروگرام ماستری فقه و قانون

امارت اسلامی افغانستان

وزارت تحصیلات عالی

معینیت امور علمی

بیع صرف از نظر فقه و قانون و صورت های تطبیقی آن

رساله ماستری

محصل: عبدالرحمن (قریشی)

استاد رهنما: دکتور نجیب الله (صالح)

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

بیع صرف از نظر فقه و قانون و صورت های تطبیقی آن رساله ماستری

محصل : عبدالرحمن (قریشی)

استاد رهنما : دکتور نجیب الله (صالح)

سال 1399 هـ ش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

دپارټمنت فقه و قانون

بورډ ماستري

تصديق نامه

محترم عبدالرحمن وک عبدالمعروف ID: SH-MSF-98-524 محصل دور هفتم فقه و قانون که رساله ماستري خویش را زیر عنوان: بیع صرف از نظر فقه و قانون و صورتهای تطبیق آن به روز ۸ / ۵ / ۱۴۰۱ هـ ش موققاته دفاع نمود، و به اسامین بزرگس هیات تحکیم مستحق 4۰ (نمره به عدد) ۱۰۰ (نمره به حروف) گردید، موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	استاد وزیر محمد سعیدی	عضو هیات	
۲	دکتور عبدالله حقیلار	عضو هیات	
۳	دکتور نجیب الله صالح	استاد رهنما ورپسین جلسه	

معاون علمی

امر بورډ ماستري

خلاصه بحث

تحقیق حاضر پیرامون بیع صرف از نظر فقه و قانون و صورت های تطبیقی آن است که شامل سه فصل می باشد که:

فصل اول شامل: کلیات، دو مبحث است که مبحث اول معنای لغوی و اصطلاحی بیع صرف از دید اهل لغت، فقهاء اربعه، و قانون مدنی کشور و همچنان تعریف بیع صرف از نظر اهل اقتصاد معاصر و غیره را در برمی گیرد توضیح داده شده است. و در مبحث دوم، مشروعیت بیع صرف و دلیل آن از دید قرآن، سنت و اجماع علماء به بحث گرفته شده است.

و در فصل دوم، بیع صرف و صورت های تطبیقی آن بحث شده است که، دارایی چهار مبحث است، در مبحث اول، صیغه بیع صرف، صفات عاقدین، شروط عاقدین، تقابض، افتراق، توکیل و همچنان بیع صرف از دید قانون، بحث شده است.

و در مبحث دوم: تماثل، پول های کاغذی و حیثیت آنها، استبدال، حواله، اقتضاء نقدین و اختلاف در اقوال علماء پیرامون مسله و مدعوه و غیره بحث شده است.

و در مبحث سوم، بیع صرف الکترونیکی، تعریف آن، انعقاد بیع از طریق صفحه وب، تجارت و بیع الکترونیکی و انواع آن، صرافی الکترونیکی و انواع آن، اعمال خیرات در بیع الکترونیکی، شرایط معامله بیع الکترونیکی، نحوه مشروعیت آنها، آثار بیع الکترونیکی، ارتباط بیع صرف با بانکوت ها، پول کاغذی و اعتبار فقهی آن بحث شده است.

و در مبحث چهارم، مارکیت اسعار، نرخ تبادل اسعار، تاثیر تغییر نرخ تبادل اسعار بالای واردات و صادرات بحث شده است.

فصل سوم شامل احکام بیع صرف است، دو مبحث دارد، مبحث اول، شامل اتحاد وزن، حرمت بیع طلا با طلا بدون تماثل در وزن، طریق صحیح و درست بیع طلا با طلا و غیره بحث شده است.

و در مبحث دوم، تقابض در مجلس، تقابض قبل از افتراق، قبض توسط وکیل، شرطیت تقابض و عدم خیار، بیع عین با دین، انواع بیع صرف و شرطیت تقابض بحث شده است.

در نوشتن تیزس از مراجع اصلی استفاده شده و از کتب خانه فزیک و الکترونیکی در حد امکان کار گرفته است و در اخیر نتیجه گیری، پیشنهادات ترتیب شده و قسمت اخیر تیزس مشتمل بر فهارس ضروری می باشد.

فهرست موضوعات

Error! Bookmark not defined.....	مقدمه
Error! Bookmark not defined.....	بیان مسأله:
Error! Bookmark not defined.....	اهمیت موضوع:
Error! Bookmark not defined.....	اسباب اختیار موضوع:
Error! Bookmark not defined.....	پیشینه تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	روش تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	اهداف تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	مشکلات تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	خطه وپلان تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	فصل اول
Error! Bookmark not defined.....	کلیات
Error! Bookmark not defined.....	مبحث اول: مفهوم ناسی بیع:
Error! Bookmark not defined.....	معنای لغوی و اصطلاحی بیع صرف
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: معنای لغوی بیع:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: معنای اصطلاحی بیع:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: معنای لغوی صرف:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب چهارم: وجه تسمیه صرف:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب پنجم: تعریف صرف در اصطلاح فقهاء:
Error! Bookmark not defined.....	اول: تعریف فقهای حنفی:
Error! Bookmark not defined.....	دوم: تعریف صرف در نزد فقهاء شافعی:
Error! Bookmark not defined.....	سوم: تعریف صرف در نزد فقهاء حنبلی:
Error! Bookmark not defined.....	چهارم: تعریف صرف در نزد فقهاء مالکی:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب ششم: تعریف بیع صرف در علم اقتصاد معاصر:
Error! Bookmark not defined.....	فلسفه اقتصاد اسلامی:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب هفتم: تعریف صرافی اسعار خارجی:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب هشتم: فرق بیع صرف با دیگر بیوع:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب نهم: ابزارهای تبادل اسعار:
Error! Bookmark not defined.....	مبحث دوم
Error! Bookmark not defined.....	مشروعیت بیع صرف ودلیل آن

مطلب اول: دلایل مشروعیت بیع صرف از قرآن کریم : Error! Bookmark not defined.....

مطلب دوم: دلایل مشروعیت بیع الصرف از سنت پیامبر(صلی الله علیه وسلم): .. Error! Bookmark not defined..

مطلب سوم: دلیل از اجماع .. Error! Bookmark not defined.....

مطلب چهارم: شرایط صحت بیع صرف: .. Error! Bookmark not defined.....

الف: شروط عامه: .. Error! Bookmark not defined.....

شرط اول: تکلیف .. Error! Bookmark not defined.....

وجه استدلال از آیه: .. Error! Bookmark not defined.....

دلیل عقلی: .. Error! Bookmark not defined.....

دلایل اصحاب قول دوم: .. Error! Bookmark not defined.....

وجه دلالت حدیث: .. Error! Bookmark not defined.....

ترجیح: .. Error! Bookmark not defined.....

شرط دوم: ایجاب و قبول: .. Error! Bookmark not defined.....

شرط سوم: اتحاد مجلس: .. Error! Bookmark not defined.....

شرط چهارم: قدرت بر تسلیم مال: .. Error! Bookmark not defined.....

ترجیح: .. Error! Bookmark not defined.....

شرط پنجم: مبیعه و یا پول در ملکیت انسان باشد: .. Error! Bookmark not defined.....

شرط ششم: عقد از جانب کسی صورت گیرد که ملکیت و ولایت بالای پولی که میخواهد تبادل کند داشته باشد: Error!

Bookmark not defined.

شرط هفتم: معقود علیه و ثمن هر دو معلوم باشند: .. Error! Bookmark not defined.....

شرط هشتم: از تبادل پول ممانعت صورت نگرفته باشد: .. Error! Bookmark not defined.....

ب: شروط خاصه برای بیع صرف: .. Error! Bookmark not defined.....

شرط اول: تقابض: .. Error! Bookmark not defined.....

وجه دلالت از احادیث متذکره: .. Error! Bookmark not defined.....

حکمت در اشتراط تقابض: .. Error! Bookmark not defined.....

سبب اختلاف: .. Error! Bookmark not defined.....

وجه دلالت: .. Error! Bookmark not defined.....

قول راجح: .. Error! Bookmark not defined.....

شرط دوم: عدم نسبه : .. Error! Bookmark not defined.....

شرط سوم: مماثلت و عدم تفاضل: .. Error! Bookmark not defined.....

اگر یکی از شروط متذکره مفقود گردد، چه می شود؟ .. Error! Bookmark not defined.....

Error! Bookmark not defined.....	فصل دوم.....
Error! Bookmark not defined.....	بیع صرف و صورت های تطبیقی آن
Error! Bookmark not defined.....	مبحث اول: صیغه بیع صرف
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: صفات عاقدین
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: شروط عاقدین
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: محل عقد
Error! Bookmark not defined.....	مطلب چهارم: تقابض بدلین
Error! Bookmark not defined.....	مطلب پنجم: دلایل شرط تقابض:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب ششم: مراد از افتراق
Error! Bookmark not defined.....	مطلب هفتم: نظریه فقهاء در مورد افتراق:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب هشتم: توکیل در بیع صرف
Error! Bookmark not defined.....	مطلب نهم: خلو از شرط خیار
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دهم: شرط حلول در بیع صرف
Error! Bookmark not defined.....	مطلب یازدهم: معنای حلول
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوازدهم: بیع صرف از دیدگاه قانون مدنی
Error! Bookmark not defined.....	تماتل در بیع صرف
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: تماتل در بیع صرف
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: اختلاف فقهاء در مورد انواع تماتل
Error! Bookmark not defined.....	صرف (تبادل) پول های کاغذی:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: مُدْعَوَةٌ
Error! Bookmark not defined.....	صورت اول: اقتضای یکی از نقدین از دیگرش:
Error! Bookmark not defined.....	صورت دوم: تطرح دینین به صورت بیع صرف:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب پنجم: اقوال علماء در مورد مواعده بیع صرف
Error! Bookmark not defined.....	مطلب ششم : استبدال بدل صرف:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب هفتم: حواله به بدل صرف، کفاله ورهن:
Error! Bookmark not defined.....	مبحث سوم
Error! Bookmark not defined.....	بیع صرف الکترونیکی
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: تعریف الکترونیکی
Error! Bookmark not defined.....	تعریف الکترونیک:

Error! Bookmark not defined..... دوم: تعریف صرف(مبادله)الکترونیکی در اصطلاح شرعی: Error! Bookmark not defined..... سوم: انواع (صرف) مبادلات الکترونیکی: Error! Bookmark not defined..... مطلب دوم: انعقاد از طریق صفحه وب Error! Bookmark not defined..... مطلب سوم: تجارت و بیع الکترونیکی و انواع آن: Error! Bookmark not defined..... مطلب چهارم: صرافی الکترونیکی: Error! Bookmark not defined..... مطلب پنجم: تعریف خیار در بیع الکترونیکی و انواع آن Error! Bookmark not defined..... مطلب ششم: اعمال خیار در بیع الکترونیکی Error! Bookmark not defined..... مطلب هفتم: شرایط اساسی معامله در قراردادهای الکترونیکی Error! Bookmark not defined..... مطلب هشتم: نحوه مشروعیت قراردادهای الکترونیکی Error! Bookmark not defined..... مطلب نهم: آثار قراردادهای الکترونیکی Error! Bookmark not defined..... مطلب دهم: ارتباط بیع صرف با بانکوت های کنونی: Error! Bookmark not defined..... مطلب دوازدهم: اعتبار فقهی پول کاغذی: Error! Bookmark not defined..... مطلب سیزدهم: آیا ربا در اسکناس (پولهای کاغذی) تحقق پیدا می کند؟ Error! Bookmark not defined..... مارکیت اسعار: Error! Bookmark not defined..... مطلب اول: نرخ تبادل و نرخ اسعار: Error! Bookmark not defined..... مطلب دوم: نرخ تبادل اسمی، نرخ تبادل حقیقی و نرخ تبادل موثر: Error! Bookmark not defined..... مطلب سوم: تاثیر تغییر نرخ تبادل بالای واردات و صادرات: Error! Bookmark not defined..... احکام بیع صرف Error! Bookmark not defined..... مبحث اول: احکام بیع صرف Error! Bookmark not defined..... مطلب اول: اتحاد وزن: Error! Bookmark not defined..... مطلب دوم: حرمت بیع طلا با طلا بدون تماثل در وزن Error! Bookmark not defined..... مطلب سوم: حرمت بیع طلا باطلا و قتیکه بدون تماثل صورت گرفته باشد Error! Bookmark not defined..... مطلب چهارم: طریق صحیح بیع طلا با طلا Error! Bookmark not defined..... تقابض در مجلس: Error! Bookmark not defined..... مطلب اول: تقابض قبل از افتراق Error! Bookmark not defined..... مطلب دوم: قبض توسط وکیل: Error! Bookmark not defined..... مطلب دوم: شرطیت تقابض و عدم خیار Error! Bookmark not defined..... مطلب سوم: بیع عین با دین Error! Bookmark not defined..... مطلب چهارم: انواع بیع صرف و شرطیت تقابض Error! Bookmark not defined.....

مطلب ششم: حکم فقهی پول کاغذی..... Error! Bookmark not defined.

نتیجہ گیری: 1

پیشنهادات: 2

فہرست آیات قرآنی..... Error! Bookmark not defined.

فہرست احادیث نبوی Error! Bookmark not defined.

فہرست اعلام..... Error! Bookmark not defined.

فہرست منابع:..... Error! Bookmark not defined.

نتیجه گیری:

- 1- بیع (خرید و فروش) یکی از نیازهای جدی انسان است؛ زیرا انسان موجود اجتماعی بوده و بدون کمک و همکاری با یکدیگر به طور انفرادی قادر تامین نیازهای روزمره خود نمی باشد.
- 2- انسان ها از طریق خرید و فروش و مبادله اجناس مایحتاج خود را تامین می کنند، هیچ انسانی به تنهایی نیازهای خود را برآورده کرده نمی تواند، کسی تاجر است و کسی دهقان، تاجر نیازمندی های دهقان را تامین می کند و دهقان نیازمندی های تاجر را.
- 3- دین مقدس اسلام دین جامع، فراگیر و ابدی می باشد، که تمام شئون زنده گی انسان را تا قیام قیامت در نظر گرفته و روی تمام مسایل انسان نظر حکیمانه داشته و آن را حل کرده است.
- 4- هر آنچه که به نفع دنیا و آخرت بوده آن را حلال و استفاده آن را جایز قرار داده است و هر چیزی که به ضرر دنیا و آخرت انسان باشد استفاده آن را ممنوع قرار داده، خوردن مال یکدیگر را حرام قرار داده و از تعدی از حد معین را گناه نابخشودنی گفته است.
- 5- چنانچه الله متعال در این مورد می فرماید {وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا} البقرة 275 خداوند خرید و فروش را میان یکدیگر حلال قرار داده و ظلم و زیادتی را از حد تعیین شده را به مثابه اعلام جنگ با خداوند (جل جلاله) قرار داده است
- 6- اسلام در بخش معاملات، بیوع (خرید و فروش) یکی از مهمترین مباحث است و در جمع مباحث بیوع (بیع الصرف) تبادل اسعار و نقود یک بحث مهم است، که دین مقدس اسلام به چگونگی آن پرداخته و آن را از زاویه های مختلف مورد بررسی قرار داده است و چگونگی بیع صرف را در حدیث پیامبر چنین بیان نموده است
- 7- بناء بیع صرف از نگاه دین اسلام مشروعیت داشته و حلال است.
- 8- بیع صرف از خود شرایط خاص دارد و در صورتی که شرایط مراعات نشود، بیع درست نمی شود.
- 9- در بیع صرف تقابض شرط است.
- 10- بیع صرف الکترونیکی از دیدگاه علماء معاصر درست است.
- 11- پول کاغذی اعتبار فقهی داشته و انجام هر نوع معاملات با پول کاغذی جواز دارد.

پیشنهادات:

در فرجام تحقیق موارد زیر را پیشنهاد می‌نمایم:

- 1- به پوهنتون سلام پیشنهاد می‌نمایم که این پوهنتون همان طوری که در سطح کشور یکی از بهترین پوهنتون‌ها بوده و اساتید جید را در این بنگاه علمی جمع نموده است، تلاش بیشتر نمایند که آنچه که تقاضای عصر امروزی است، آن را برای نسل جوان آرایه نماید تا عطش علمی جوانان ما در همین جا سیر شده و نیازی به سفر به کشورهای دیگر نداشته باشند.
- 2- در شرایط کنونی که کشور ما قرار دارد نیاز است تا مرکز علمی وجود داشته باشد که مسایل مختلف دینی را با تقاضای زمان وفق داده و با استدلال‌های علمی قوی سوالاتی که در ذهن مردم پیرامون مسایل بیع صرف است آن را مرفوع نمایند.
- 3- در متون اسلامی مسایل معاملات به طور گسترده بحث گردیده است، اما باز هم در نظر به گسترش علم تکنالوژی مسایل دیگری پیدا می‌شود که باید پوهنتون سلام جوابگوی آنها باشد.
- 4- تبادل اسعار به شیوه که در بازار رواج دارد، در بسیاری از موارد مشکلات خود را دارد و برای کنترل آنها باید مقرراتی در روشنی متون فقهی وضع گردد.
- 5- و نیز پیشنهاد نمی‌نمایم که به خاطر غنی‌سازی راجع به موضوع قوانین منظم و مشخص تدوین و توشیح گردد.
- 6- صرافان را مکلف و مجبور ساخته شود تا شیوه‌های شرعی و درست صرافی را بیاموزند.
- 7- در وقت اعطاء جوازنامه برای صرافان از نزد ایشان باید قانون شرعی صرافی امتحان گرفته شود.
- 8- در دوران خلافت حضرت عمر بن الخطاب (رضی الله عنه) ایشان دستور داده بود که کسانی که تجارت می‌کنند باید قوانین شرعی تجارت را یاد داشته باشند تا مرتکب سود و حرام نشوند، بناء در کشور ما نیز باید چنین کار شیوه ایجاد گردد، زیرا در بازار دیده میشود که صرافان بدون در نظر داشت سود و حرام هرچه به دست شان آمد نوش جان می‌کنند.
- 9- بازارهای مشخصی برای صرافان ایجاد گردد، و تبادل اسعار در محل مشخصی باید صورت گیرد.
- 10- دست فروشان باید به محل مشخص صرافه بازار منتقل شوند و در کنار سرک‌ها نباید صرافی شود چون پول‌های جعلی توسط همین دست فروشان در بازار پخش شده و باعث زیان مردم می‌شوند. وقتی

که تبادل اسعار در محل مشخص ودکان مشخص صورت گیرد در صورتی که پول جعلی داده شود که هر شخص به سادگی می تواند به آنجا مراجعه وحق خود را طلب نماید.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af